

רשימת ספרי "בן מלך" שיצאו לאור עד עתה:

• חג המצות	• חג המנוחות
• ספרית העשר וחד	• שומע ענינו
• חשבונות	• ענינים בש"ס ומחלטה
• ימי בני המצרים - נלות	• זמירות ש"ס
• ימים נוראים	• בראשית ח"א - סאטרי
• חג הסוכות	• מובא
• חובת	• בראשית ח"ב - ל"ד
• ימי המצרים	• ק"ג-מלכות
• הגדה של פסח	• בראשית ח"ג - וראי-ויהי
• בעניני מצות הממויות	• שמות ח"א - שמות-בשלה
• שמקור	• שמות ח"ב - האמרי מבוא
• התמונה	• יהי-מנצמים
• שיר השירים	• עשרת ה"ג - הירוש-מקורי
• שבת קודש	• ויקרא ח"א - ויקרא-שמוע
	• מובא ח"א - מבור-שח

ניתן להשיג: mechonennelech@gmail.com | sales@yefenofbooks.com | Warehouse: 84242488

פרשת אחרי קדושים
גליון מס' 103

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מרן רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

אחרי קדושים

ליכנס יכנס, רק שיכנס בסדר הזה (ויק"ר כא-ו), וכעיי"ז שמו"ר לח-ז).

[ועיין רש"ש (יומא ב:) שמביא דברי המדרש, וכתב ששמע בשם הגר"א דהא דכתיב בסוף הפרשה - ויעש כאשר צוה ה' את משה (פסוק לד), לא כפירש"י כשהגיע יוה"כ, אלא תיכף כשאמר לו משה פרשה זו. ועיין בספר משך חכמה פרשת אחרי ובסוף ספר חכמת אדם)]

ובזה מבואר שפיר לשון הכתוב בהמשך הפרשה

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנות לפני ה' וימותו. ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש מבית הפרוכת אל פני הכפורת אשר על הארון ולא ימות כי בענן אראה על הכפורת. בזאת יבוא אהרן אל הקודש בכפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה (טז, א-ג)

הנה פרשה זו חובתה היא ביום הכיפורים, וכמו שכתוב בסופה - והיתה לכם לחוקת עולם בחודש השביעי בעשור לחודש תענו את נפשותיכם וגו' - וכפר הכהן אשר ימשח אותו ואשר ימלא את ידו לכהן תחת אביו וגו'.

וכבר ביארנו במקו"א (ספר 'בן מלך' - יום הכיפורים' מאמר כה) דממה שאין הפרשה מתחלת בזה שבחודש השביעי יעשו את כל הסדר הזה, מוכח שאין עיקר פרשה זו באה לקבוע הלכות יום הכיפורים בעשור לחודש השביעי, אלא עיקרה של הפרשה באה ללמדנו ולקבוע הלכות כניסת אהרן לקודש הקדשים, שדינה שרק 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש'. ורק לאחר שנתבאר כל הלכות הכניסה לקודש הוסיפה תורה לצוות כי בעשור לחודש השביעי חובה לעשות ככל הסדר הזה.

והיינו כמו שנתבאר במדרש - ואל יבוא בכל עת וכו' אמר הקב"ה למשה וכו' בכל שעה שהוא רוצה

בגליון

פרשת אחרי קדושים

ביאורי פסוקים..... עמוד 10

היכל השבת

מה ידידות מנוחתך..... עמוד 7

בעניינא דיומא

שלא נהגו כבוד זה בזה..... עמוד 10

פרנס השבוע

אייר תש"פ

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשבו אברכי קהילתינו מגדולי תומכי מכוננינו
הרה"ח ר' **בן ציון שטיינברג** שליט"א
עמוד התווך של מכוננינו

לרגל אירוסיו בנו שניאור זלמן הי"ו

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו כל התבונן בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנה

להנחות ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל- 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל- 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של

מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים
לאור כל גנזי תורתנו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את
הכרכים הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני
כלל שוחרי התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה
עדיין לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחודשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור
התורה לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה

פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצווה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למנוחי המנוח
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על תולדות חסידות תורה
- שיעורים
- על החיים
- ספרים
- המת והמחשבה
- ביאורי סודות
- ספרים
- אמנות ומסות
- ספרים
- תורה ודעה
- אמנים
- תורה ודעה

הנצחות תורמים

קו בן מלך

03-3077354

מחשבה מכון
סניפים 34 מילת בנימין

עמותת המנוח בני מנוח
ליטמני מיקווי רבינו
מודיעים 150 גימלים
בבית התורמים

הכשרת ספריו בן מלך
סניפים ומסדות ברחבי העולם

טלפון הורחלת: 054-8422488
כתובת: אוהב ישראל 1/9
ביתר עילית
קניית ספרים 150 גימלים 46
ליטמני מיקווי רבינו
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בקו השיעורים

'קו בן מלך'

03-3077354

1-3-5 שלוחה

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע ובענייני א דיומא

שמעו ותחי נפשכם

ויהי רצון שנוכח להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
התנהלה

הודעה חשובה ומשמחת לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס

על תרומות למכון בגובה של

עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

שנכנסו לפני ולפנים, ועל ההקרבה שהקריבו קרבן שלא נצטוו וכו'. (ויק"ר פרשה כ פסקה ח). [ועיין באבן עזרא שכתב שמכאן מוכח שנכנסו לפני ולפנים, והרמב"ן נחלק עליו, עיי"ש].

ועכ"פ חזינן דהא שכתבה תורה בפרשה זו 'בקרבתם לפני ה', היינו שלרגל כך באה התורה להזהיר את אהרן על דבר זה, שלא יעשה כן ולא ימות. ומזה אנו למדים שהתורה עוסקת כאן באופן זה של קטורת רשות לפני ולפנים, שעל כך בא הציווי שאי אפשר זאת לעשות זאת בכל עת כלומר בלא התנאים הנדרשים לכך, אלא רק בזאת יבוא על ידי הסדר הזה המבואר בפרשה, וכשיעשה כן 'לא ימות' כדרך שאירע לבני אהרן.

ונמצא שעיקר מטרתה של הפרשה לא באה עבור הכפרה עצמה בכדי להיטהר מהחטאים וטומאת העוונות, אלא כל הכפרה כאן היא רק כאמצעי וכתנאי, אבל המטרה היא עצם הכניסה וההקטרה לפני ולפנים. דהיינו שכאשר מתעורר אהרן להקטיר בקודש הקדשים, אזי התנאי לזה הוא להקדים בטרם כניסתו את כל סדר הכפרה המבואר. כלומר שבכדי להיות ראויים להיכנס לפני ה', צריך להיות מטוהרים ומזוככים מכל טומאת עוון ואשמה, ורק כך ניתן לעמוד לפניו ולהקטיר נוכח הופעת שכינתו.

והנה לפי פשוטו של הכתוב, התנאי הנצרך לכך הוא כל סדר הקרבנות והחטאות, לכפר על אהרן ועל הכהנים ועל כל עם הקהל, וכן לבישת בגדי לבן, שרק על ידם יוכל לבוא אל הקודש.

אמנם חז"ל דרשו כאן שיש גם תנאי בדין הקטורת, וכמו שכתב רש"י (טז, ב) - **כי בענן אראה - כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבוא זהו פשוטו. ומדרשו, לא יבוא כי אם בענן הקטורת ביה"כ.**

מבואר בזה שלפי פשוטו, הא דכתיב 'כי בענן אראה על הכפורת' אינו התנאי כי אם נימוק ונתינת טעם לאיסור של 'ואל יבוא' - שכיון שהופעת ה' נראית בקודש הקדשים על ידי הענן, על כן לא יבוא בכל עת. ולפי זה פירוט התנאי מתחיל בפסוק שבהמשך - 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר וגו''. אבל לפי מדרשו יש כאן תנאי נוסף, שמלבד סדר הקרבנות, ישנו דין להביא ענן קטורת 'כי בענן

- ונתן את הקטורת על האש לפני ה' וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על העדות, ולא ימות (טז, ג). ועיין רש"י שפירש 'ולא ימות' - הא אם לא עשאה כתקנה חייב מיתה'. אך זה צריך ביאור, מדוע נכתב כאן עונשו של מקטיר קטורת שלא כהלכה. אולם לפי האמור הרי חתימה זו 'ולא ימות' היא מעין פתיחתה של הפרשה והמשך עניינה, שכן מעשה זה של נתינת הקטורת הוא שיאה ותכליתה של הפרשה, שבעוד שבני אהרן מתו משום שלא עשו כסדר הזה, הרי שאם יבוא אהרן ויקטיר הקטורת בפנים כסדר הראוי כפי שציווהו בפרשה זו - אזי יצא בשלום מן הקודש ולא ימות.

הנה כי כן פרשה זו באה ביסודה לצוות על אהרן כיצד ינהג ברצותו לבוא אל הקודש, והפרשה עוסקת בכניסת רשות ולא בכניסת חובה, ועל זה נאמר לו 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש', כלומר שלא יבוא בכל עת שיעלה לפניו - בלי כל התנאים וההכנה הנדרשת לפני כן - אלא יעשה תחילה כל הסדר הזה ואז יוכל לבוא.

ולכן כתוב כאן 'דבר אל אהרן אחיך', כי כל עיקרה של פרשה זו עוסקת בהלכות הנוגעות לאהרן הכהן בלבד, שרק לו ניתנה האפשרות להיכנס אל הקודש על ידי כל הסדר הזה. אמנם בסוף הפרשה מוסיפה התורה לצוות לבני ישראל שיעשו ככל הסדר הזה בחודש השביעי בעשור לחודש זה יהיה להם לחובה לחוקת עולם.

ויש לנו ללמוד דבר זה גם מתחילת הפרשה שהתורה מקדימה סיבת אמירתה 'אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה''. כלומר שפרשה זו נאמרה לרגל המאורע של מיתת בני אהרן שמתו מחמת 'קרבנתם לפני ה'', ועל זה הוזכר אהרן שבעת שיבוא לקרב לפני ה', יקדים תחילה כל הסדר הראוי ואז לא ימות בשל קרבנתו.

והנה נחלקו בחז"ל (וכן במפרשים) מה היה חטאם של בני אהרן, כדאיתא במדרש - **רבי עקיבא אומר על ההקרבה מתו שנאמר בהקריבם אש זרה, רבי יוסי אומר על הקריבה מתו, שנאמר בקרבנתם לפני ה' (במדב"ר פרשה ב פסקה כג, ועיין בתורת כהנים אחרי מות פיסקא א בנוסח אחר קצת).**

ועיין במדרש רבה כאן שמפורש שהקריבה היינו מה שנכנסו לפני ולפנים - **בר קפרא בשם רבי ירמיה בן אלעזר אמר בשביל ד' דברים מתו כו' על הקריבה**

אראה על הכפורת'. כלומר שענן הקטורת הוא תנאי שעל ידו יוכל לראות את השכינה שמקומה על הכפורת.

ופשוט שאין הכוונה בדרשא זו שעצם הבאת הקטורת הוא התנאי, שהרי זו עצמה המטרה שבא להיכנס ולהקטיר קטורת כמו שביארנו. אלא התנאי הוא בצורת הקטרת הקטורת שיהא באופן של 'ענן', והיינו שיתן בה 'מעלה עשן'. וכדאיתא בגמרא - **אם כן מה תלמוד לומר כי בענן אראה על הכפורת מלמד שנותן בה מעלה עשן, ומניין שנותן בה מעלה עשן שנאמר וכסה ענן הקטורת את הכפורת** (יומא נג.). [אמנם חז"ל דרשו מכאן שגם בכל יום צריך לתת מעלה עשן, ועיין מה שביארנו במקו"א (בן מלך לקט מאמרים יום הכיפורים מאמר כה) שבקטורת זו שלפני ולפנים בעינן שיתמלא הבית כולו עשן, והעלאת העשן הוא מעיקר דין עבודת קטורת זו, משא"כ בקטורת של כל ימות השנה, עיי"ש].

נתבאר שפשטות הכתוב עוסק באהרן הכהן שבכל אותם ארבעים שנה אם בא להיכנס היה צריך לעשות כסדר הזה. אלא שבסוף הפרשה נתוסף מצוה נוספת 'והיתה לכם לחוקת עולם בחודש השביעי בעשור לחודש' שסדר זה הוא חובה לעשותו בכל יום הכיפורים, וכאילו שהיה כתוב, 'וגם תהיה לכם לחוקת עולם בחודש השביעי'.

ומוסיפה התורה עוד שכאשר סדר זה נעשה בעשור לחודש השביעי, צריך העם כולו להתענות ולשבות ממלאכה משום שביום הזה הכהן בא לכפר עליהם.

והנה בחלקה הראשון של הפרשה, העוסקת בכניסת רשות של אהרן, הרי המטרה לתת אפשרות לאהרן כאשר יתעורר רצונו להיכנס מצד חשקו ודביקותו בהש"ת שחפץ להתקרב ולהקריב קטורת לפני ולפנים. וכמו נדב ואביהוא, שהכתוב שלל את צורת כניסתם, אך לא את עצם הרצון לכך שהוא מדריגה נעלה. שמטרת כניסתם והקטרתם היתה מרוב תשוקתם לקירבת ה', וכמו דאיתא בתורת כהנים - ויקחו בני אהרן אף הם בשמחתם כיון שראו אש חדשה שירדה משמי מרום - - עמדו להוסיף **אהבה על אהבה** (ספרא פרשת שמיני מכילתא דמילואים פייסקא לב, ילקו"ש שמיני רמז תקכד). ועיין בדבריהם הנפלאים של השל"ה הקדוש (פרק תורה אור מספר

תורת כהנים אות יג) והאור-החיים הקדוש כאן על הכתוב 'בקרבתם לפני ה'.

אמנם ביום הכיפורים מטרת הכניסה היינו עבור הכפרה. וכדכתיב - **כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם וגו' וכפר את מקדש הקודש ואת אוהל מועד ואת המזבח יכפר ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר. והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה** (טז, ל-לד).

ונמצא שהיו שני אופנים של כניסת כהן גדול לקודש הקדשים עם כל הסדר הזה, או כאשר דבקה נפשו של אהרן להיראות פני ק-ל חי. או ביום הכיפורים כאשר נצרך לכפר על בני ישראל.

ונראה שגם בשאר ימות השנה, אם היה צורך לכפר על בני ישראל היה באפשרותו של אהרן לעשות כן.

והנה יש לעיין בכל עת שעשה אהרן כסדר הזה בשאר ימות השנה, האם היו בני ישראל צריכים להתענות אז כמו ביום הכיפורים.

ויתכן, שאם היה סיבת הכניסה משום רוממות דביקותו של אהרן ורצונו להתקרב אל ה', ואם כן הרי כל הכפרה והטהרה הוא רק לצורך כניסתו והקטרת הקטורת, אזי לא הוצרכו כל ישראל להתענות. אולם אם מטרת הכניסה ועשיית כל הסדר הזה באה בכדי להביא כפרה על בני ישראל יש לומר שאז הוצרכו כל ישראל להתענות, מצד שהכהן נכנס לכפר עליהם, ואפילו שאין זה ביום הכיפורים. אמנם מפשטות הכתובים משמע שרק ביום הכיפורים יש חובת העינוי.

* * *

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלוקיכם. כמעשה ארץ מצרים אשר ישתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחוקותיהם לא תלכו. את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלוקיכם. ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' (יח, ב-ה).

יש להתבונן בכפילות הדברים בפרשה זו, שלאחר שהזהירנו תורה על שמירת כלל המצוות וההליכה

בחוקי התורה, על דרך השלילה והחיוב - שלא נעשה כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען, ובל נלך בחוקות הגויים, אלא את משפטי ה' ואת חוקותיו נשמור, לקיים מצוותיו וללכת בדרכיו - שוב הוסיף הכתוב והדגיש: "ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'". ויש להבין מה מלמדנו המקרא האחרון להוסיף על ענין ראשון.

עוד יש לדקדק, כי הנה שני המקראות הראשונים פותחים וחותמים בענין אחד - "אני ה' אלוקים", אך הפסוק האחרון חותם בצורה שונה - "אני ה'" [בלא תיבת "אלוקים"]. והדבר אומר דרשני.

ונראה שבפרשה זו מודגשים שני יסודות שרשיים, להיותנו משועבדים לחוקי התורה, ושני עניינים נפרדים הם אשר כל אחד מהוה יסוד מכוח עצמו לחייב אותנו ללכת בדרכי ה' ולנצור חוקי ומשפטי.

בראש ובראשונה פותח הכתוב "אני ה' אלוקים". מאחר שהוא אלוקינו ובנו בחר להיות לו לעם, והרי אנו עמו וצאן מרעיתו, שומה עלינו לדבוק אך ורק בדרכיו ולשמור את חוקיו, ולא להתנהג בדרכים זרות וכתרבויות הגויים וחוקותיהם. וענין זה הוא יסוד בזכות עצמו, אף אלמלא ידענו על קדושתם וערכם הפנימי של חוקי התורה, לעומת פחיתות חוקות הגויים וגנותם. ואכן מכאן למדו חז"ל (עיין רש"י) איסור על מעשים שיש בהם משום דרכי האמורי או משום חוקות הגויים, ולא דווקא משום שהם מעשים מגונים, אלא עצם היותם דרכי האמורי, מהוה סיבה מספקת בפני עצמה שלא נעשה כדוגמתם, ועצם היותם חוקות הגויים, אף אלמלא נמצא דופי וגנאי בגוף המעשים ובאופיים העצמי, הרי שלא יכירו את מקומם בקרב ישראל.

ואכן אין הכתוב מציין בכאן את הרוע שבחוקות הגויים ואינו עוסק עתה במעלת מצוות ה' וצדקת דרכיו, אלא מציין את יסוד חובת ההליכה בדרכי ה' מצד גדר "אני ה' אלוקים" - אלוקים דייקא, הואיל ואין אנו מצריים כיושבי הארץ שמשם הוציאנו ה', ואין אנו כנעניים אשר אל ארצם אנו עתידים לבוא, אלא מובדלים ומיוחדים אנו בהיותנו עם ה' והוא אלוקינו, לכן אין לנו לנהוג כתרבות העמים וכמעשיהם, אלא את חוקות ה' ומשפטי אשר צונו, אותם לבד נשמור ואתו לבדו נעבוד.

מעבר לכך בא הכתוב להוסיף - "ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה'", פסוק זה בא להדגיש את יסוד חובת ההליכה בדרך התורה בשל היותה 'תורת חיים', כי מאחר שהמצוות הללו - חוקי ומשפטי ה' המה, הרי שזוהי דרך האמת והנכונה למען חיינו, והחוקים הללו הינם חוקי חיים ישרים וצדיקים בתוכם ובמהותם, בהיותם מכוונים את האדם כיצד להנהיג את אורח חייו כיאות, לתקן אורחותיו ולישר דרכיו, אשר בהם יהיו חיינו בעולם מתוקנים, כמו שנאמר (דברים ו, כד) **ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה**. ואומר (דברים ל, ט): **ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך**.

אי לכך, לא זו בלבד שמצווים אנו לשמור את חוקי ה' וללכת בדרכיו באשר הוא אלוקינו ולו אנחנו, אלא גם משום "אני ה'" - כיון שתורתנו הקדושה היא תורה אלוקית. לפיכך הדרך הזאת אשר בה אנו מצווים ללכת, זו היא הדרך הישרה שיבור לו האדם החפץ בחיים, לפי שזו היא תורת החיים ואין בלתי, ויסוד גדול בפני עצמו הוא, לחובתנו לדבוק בה מצד היותה דרך האמת והצדק, ולשמור את חוקי התורה ומשפטיה מצד גודל קדושתם ומעלת ערכם הפנימי, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

* * *

קדושים תהיו (ט, ב)

"קדושים תהיו", איננה רק מצוה אחת כשאר המצוות שנשנו בפרשה, אלא הוראה כללית היא, שמכוחה באים כל אלו המצוות דלהלן, שנובעות מצד חובת קדושת ישראל. "קדושים תהיו" הכיצד? איש אמו ואביו תיראו וגו'... כאשר מתפרש והולך בהמשך הפרשה.

וכך כתב האור החיים הק' בפרשת כי תבא (דברים כח, ט) **ו"ל: כי באמצעות שיהיה האדם נשמר מהעבירות נקרא קדוש**, דכתיב קדושים תהיו, ופירש הכתוב הדברים שבהם יהיו קדושים, איש אמו וגו', ואת שבתותי וגו', ושאר אזהרות האמורים וכו'. ע"כ.

אמנם יש לעיין שהרי כל המצוות מביאים לידי קדושה, וכפי שטבעו חכמים בנוסח ברכת המצוות "אשר קדשנו במצוותיו", ולא רק אלו המצוות שנאמרו בפרשה זו. ונראה שכל המצוות יש לכל

בה זלזול בנפש הבהמה, אלא ממתין לה עד שתצא נפשה, ואז אוכל בשרה. גם איסור אכילת קדשים טרם זריקת הדם הוא מאותו הטעם, כיון שלא בא הדם על מקומו הראוי לו, עדיין אין לאכול את הבשר.

והטעם שאין הסנהדרין אוכלין כל אותו היום שבו נהרג נפש אדם, פשוט הוא, כי יום זה שבו נידון אדם למיתה, הוא יום צער ותוגה, ומפני היחס לנפש האדם אין הדעת סובלת אכילה ושתייה לאחר שפוך דמו. [וניתוסף על כך בזוהר חומרא יתירה מזו, שלאחר אכילה אין לו לדיין לדון אפילו בדיני ממונות, משום לא תאכלו על הדם], וכן כל מי שמתו מוטל לפניו, דאיתא במדרש שכל עוד לא הובא לקבורה אסור לו לאכול סעודת קבע, היינו מטעם זה, שאכילה בעת הזאת נחשבת לזלזול בכבוד המת.

והנה הא דאין מברין על הרוגי ב"ד, כתבו הראשונים שהוא כדי שיהיה לו כפרה גמורה, אמנם צע"ק דאם מצד טעם זה מה ענינו ללאו ד"לא תאכלו על הדם" [ויש לישב כי היות וע"י כך לא תהא כפרתו שלמה, נמצא שמונעים מן הנפש להתכפר כראוי לו, ושפיר שייך הענין ללאו דלא תאכלו], ונראה ע"ד הפשט, משום שגם הבראה, שהיא סעודת האבלים המתנחמים לאחר קבורת המת, יש בה משום פחיתות כבוד למת, כיון שנהרג במיתת ב"ד, ולכן אין מברין עליו להראות שאין מתנחמים עליו כדרך כל מת. ודוק והבן.

ונדרשת מפסוק זה גם אזהרה לבן סורר ומורה, שלא יאכל אכילה המביאה לידי מיתה, כמש"כ הראשונים, דהיינו מיתת עצמו, וזלזול הוא בנפש שיהא אדם אוכל אכילה שסופה שיהרג עליה. אמנם תמוה הוא שיוזרה על כך, לכך יש לפרש עוד דמיתה זו היינו שלא יאכל אכילה שסופה להביאו לשפיכות דמים של אחרים, כדאיתא (סנהדרין עב.) 'יוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות', והיינו גם משום הטעם הנזכר.

גם מאמרז"ל 'לא תאכלו עד שתתפללו על דמכם', הסמיכוהו רבנן אהאי קרא, משום שענינו הנהגת יחס וערך לנפש האדם, שאכילה קודם התפילה יש בזה משום זלזול בעצם קיומו. והבן היטב.

אחת מהן סיבה מחייבת בפני עצמה, אבל המצוות שבפרשה זו כל סיבתן ועניינן הוא משום "קדושים תהיו". [ומה שבפרשת ציצית נאמר (במדבר סו, מ) למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלקיכם - היינו "קדושים לאלקים", אולם כאן הענין הוא "קדושים תהיו", ויבואר במקו"א] ואחר שציוותה תורה על מצות קדושת ישראל, ציוותה על קדושת הכהונה, בפרשת אמור אל הכהנים, שעניינה מצוות והנהגות מיוחדות שנצטוו הכהנים בהם, אשר כל אלו נובעים מצד הקדושה היתירה שנתחייבו בה.

* * *

לא תאכלו על הדם (יט, כו)

מפסוק זה דרשו חז"ל כמה וכמה עניינים שונים: בגמרא (סנהדרין סג.) 'מנין לאוכל מן הבהמה קודם שתצא נפשה שהוא בלא תעשה, תלמוד לומר לא תאכלו על הדם. דבר אחר, לא תאכלו על הדם - לא תאכלו בשר ועדיין דם במזרק. רבי דוסא אומר מנין שאין מברין על הרוגי בית דין, תלמוד לומר לא תאכלו על הדם. רבי עקיבא אומר מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כלום כל אותו היום, תלמוד לומר לא תאכלו על הדם. ר' יוחנן אומר אזהרה לבן סורר ומורה מנין, תלמוד לומר לא תאכלו על הדם' ע"כ. עוד מצאנו בגמרא (ברכות י:) 'מאי דכתיב לא תאכלו על הדם - לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם'.

עוד הסמיכו חכמים לפסוק זה: אסור לאכול סעודת קבע קודם שנקבר המת, שנאמר לא תאכלו על הדם (יש"ש ביצה פ"א ס"י, בשם מדרש). אסור לדיין לדון אפילו דיני ממונות אחרי שאכל משום לא תאכלו על הדם (זוהר ח"ב קכא א).

והנה כל אלו הדרשות, לא לחינם נזדמנו לפסוק אחד, שאם נכללו בפסוק אחד בתורה, הרי בוודאי יש בין כל אלה משמעות משותפת, דהיינו שטעמם ושרשם אחד הוא, וכל הענינים הנזכרים נעוצים בענין היסודי "לא תאכלו על הדם". ונראה כי כל אלו הדברים הנזכרים, יסודם הוא, שלא לזלזל בכבוד נפש החי, ודבר זה נלמד מ"לא תאכלו על הדם". הואיל והדם הוא הנפש, לכן כל עוד הדם עומד לפנינו, נחשב הדבר כאילו הנפש עומדת לפנינו, ואין אנו יכולים להתעלם מכבודה. ולכן אין לאכול מן הבהמה עד שתצא נפשה, משום שאכילה כזו יש

מה ידידות מנוחתך

חפציו של האדם, ואסור להתעסק בהם בשבת שהוא יום קודש לה', ויסודו בדין 'קדושת השבת' וכמו שאמר הנביא - עשות 'חפצין' ביום 'קדשי'. ולכן העיסוק באותם עניינים כשהם חפצי שמים מותרים.

הלוכך תהא בנחת, עונג קרא לשבת

על פי דברי הגמרא - מעשות דרכיך - שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול וכו' (שבת קיג:).

הלכה זו של 'הלוכך בשבת' יש בה דין מחודש, שלא רק שנאסרו מעשים מסויימים שהם מלאכה או מעין מלאכה, אלא גם בצורת החיים יהיה בשבת סדר מיוחד, שלא ינהג האדם עצמו צורת חיים של חול. ומשום כך דייקו חכמים בלשונם 'שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול'. כלומר, שלא עצם המעשה הוא האסור, אלא עניינו הוא שלא יהיה להילוך בשבת אופי של ימות החול, אלא אופי מיוחד יהיה לו המתאים לשבת, כי בשבת מוטל עלינו לעשות את צורת החיים עצמה עם צביון של שבייתה ומנוחה.

ואמרו בגמרא שהאיסור להלך כמו בחול היינו לפסוע פסיעה גסה (שבת קיג:) ובשו"ע - אין לרוץ בשבת וכו' (סימן שא סעיף א'). כלומר שזה קובע את אופי ההילוך, כיון שדרך חול הוא למהר ולרוץ אחרי עסקיו. ויש לבארו על פי מה שכתבנו (בן מלך שבת קודש שער ג מאמר ד 'טועמיה חיים זכו') שצורת המנוחה של שבת, הוא לעשות את השבת כיום של חיים. שכל עשיה שאין תכליתה בעצם שעשייתה, אלא היא בכל כאמצעי עבור תועלת הנמשכת ממנה, נחשבת כמלאכה ועבודה. והדברים המותרים בשבת, הם רק פעולות חיים, שעשייתם הוא עצם החיים. ובה יש לבאר גם איסור זה של ריצה ופסיעה גסה. שההילוך של חול הוא הילוך של אמצעי כדי להגיע לאיזה מקום, והילוך מסוג זה הוא הילוך עם אופי של חול, סגנון של עשיה. אבל בשבת 'לא יהא הילוכך של שבת, כהילוכך של חול'. ההילוך של שבת הוא הילוך עם 'אופי של חיים', צורת הילוך של טיול שמתהלך לאיטו להנאתו כמתענג על עצם ההליכה.

והשינה משובחת

איתא בספרים ש'בית' נוטריקון 'שינה בשבת תענוג' (ילקוט ראובני ואתחנן), ופשוט שאין הכוונה

מערב מזמנים כל מיני מטעמים מבעוד יום מוכנים

בשו"ע נפסק - 'יסדר שולחנו ויציע המיטות ויתקן כל ענייני הבית, כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבית הכנסת. הגה - ויהיה שולחנו ערוך כל יום השבת, וכן המנהג, ואין לשנות' (או"ח סימן רסב סעיף א').

ובפשוטו הוא מדיני 'כבוד השבת', אולם נראה שיש בזה גם ממצות 'ברכת השבת' לעשות השבת ליום מבורך, כמו שברך ה' את היום השביעי ככתוב 'ויברך אלוקים את יום השביעי'. והיינו ע"ש השולחן ערוך הוא מוכן בכל מיני מטעמים, והא גם מה דאיתא ברמב"ם - וכל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון מאכלים רבים וטובים הרי זה משובח (הלכות שבת פרק ל). ובשו"ע - ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו (סימן רנ סעיף ב). ועיין במשנ"ב - טוב לזוהר שלא לפחות משני תבשילין (סימן רמב סק"ב). ומקורו במגן אברהם בשם הזוהר (זוהר ח"א דף מה:).

חפצין אסורים, וגם לחשוב חשבונות

נוסף על איסורי מלאכה יש איסור נוסף הנלמד מדברי קבלה, והוא העיסוק בצרכי חולין של האדם, דכתיב - אם תשיב משבת רגלך 'עשות חפצין' ביום קדשי, וגו' וכברתו מעשות דרכיך 'ממצוא חפצך' ודבר דבר. ואמרו בגמרא - רב חסדא ורב המנונא דאמרי תרוייהו, חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת, ואמר רבי אלעזר פוסקים צדקה לעניים בשבת וכו', ותנא דבי מנשה משדכין על התינוקות ליארס בשבת, ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות, אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר - חפצין אסורים, חפצי שמים מותרין.

וברמב"ם - יש דברים שהן אסורין בשבת, אף על פי שאינן דומין למלאכה וכו' ומפני מה נאסרו, משום שנאמר, אם תשיב משבת רגלך, עשות חפצין ביום קדשי (שם פכ"ד ה"א). וכמו שביאר שם איזה עניינים אסורים מחמת גדר זה.

וגדר האיסור בזה אף שאין זה דומה למלאכה וגם אין בהם טירחא. אלא גדר איסורם משום שהם

על הארזי"ל שהיה מרחש בשפתיו בשינה של עונג השבת, ואמר שלמד אז סודות עליונים ונפתחו לו שערי רזין וסודות התורה לאין שיעור (פרי עץ חיים).

כי באמת אפילו מי שנכנס לשבת כשהוא עייף ומותש ממשא ועמל ימות החול, השבת מחדשת בו כח ומרעננת את חיותו ומרבה עצמה לאין אונים, מרוב מתיקות קדושתה ועונג רוממותה ובגין הנשמה היתירה חש האדם כאילו ניתן לו דם חדש בעורקיו. וכן העידו על אנשים גדולים שניכר עליהם בשבת כאילו נוצר בקרבם אדם חדש. והוא מעצם סגולת השבת השייך לכל אחד מישראל, אלא שצריך להיות מודעים ופתוחים לקבל שפע רוחני זה.

וממילא אין כלל מקום לשינה של עייפות והתמוטטות כמו בחול, אמנם השינה אשר שבחו אותה בשבת, היא שינה של חיים ותענוג, שינה הבאה מתוך שביעה ודושן. שינה הבאה מתוך ביסוס ורוחב לב ומתוך שנפשו טובה עליו, אשר מתוך רגיעת הנפש ומנוחת עידונים, הוא בא לידי תנומה.

וביארנו לעיל שאחד מיסודות השבת שכל הפעולות שנעשים בו הם פעולות של חיים, שעוסק בהם לשם עצמם ולא עבור מטרה אחרת. וכן בענין השינה, שבימות החול היא באה להפיג עייפות או להחליף כח, והוא בחינת מלאכה שבא כאמצעי ומילוי חסרון. אבל השינה בשבת היא שינה של חיים סוג שינה בבחינת 'נים ולא נים', אשר מרגיש בה ומתענג עליה, כמו אדם השבע משינה שמרגיש בנמנומו את העונג בשנתו, אין זו שינה של ניתוק מהחיים, אלא שינה של מדושני עונג, ובו מסוגל האדם לקלוט סודות התורה ועניינים עמוקים שאי אפשר לקלטם רק במצב כזה.

לשינה של עייפות, שהרי שינה כזו הוא בוודאי עובדין חול. ובוודאי שאין לייחס כל מעלה לשינה כזו שאוחרים אותו חבלי שינה ושוקע בה באין אונים, גם אם לא יגונה מי שנאנס לשינה, אולם אין כל מקום לומר על זה 'השינה משובחת' כאשר שורה האדם בה כמי שאינו, ועל זה אמרו חז"ל שהוא אחד משישים במיתה (ברכות נז).

הנה, בעוד ששינת הלילה היא הזמן הפחות בערכו של חיי האדם, שכן אינה רק הכנה והחלפת כח לקראת היום הבא, הרי מנוחת השבת היא פיסגתו ושיאו של השבוע, ואפילו הלילה של שבת נחשב כיום, כידוע מהמדרש (בר"ר יא, ב), שאור הגנוז שימש בשבת ל"ו שעות.

השינה של שבת היא מנוחה של תענוג, ואינה כהכנה ואגירת כח לקראת היום הבא. ואלו העושים את השבת למנוחה ואגירת כח עבור ימות החול, הופכים את היחס האמיתי בין החול והשבת, מורידים ח"ו את השבת למדרגת משמש לחול. שנמצא שהשבת מכין לחול והרי זה היפך השבת. והרי כל צורת השבת היא שימות החול הם ימים של הכנה, והשבת הוא היום של התכלית והמטרה שאינו מכין לחול. ועיין במ"ב (סימן רצ) בשם ספר חסידים - לא יאמר נלך ונישן, כדי שנוכל לעשות מלאכתנו במוצאי שבת, שמראה בזה שנה וישן בשביל ימות החול.

השינה של שבת, אשר עליה נאמר 'והשינה משובחת' שינה בשבת תענוג, היא שינה של תענוג ועידון, כלומר שינת השבת אינה שינה של סילוק החיים כמו בחול, אלא אדרבה היא מנוחה של תוספת חיים והתעצמות הנפש, בחינת עליית הנפש, ושינה כזו היא 'אחד משישים בנבואה' (שם), וכמו דאיתא

שלא נהגו כבוד זה בזה

תורה שבעל פה - לפי לב חכמי התורה

השיג כפי עמלו בתורה. ולא השכילו לנהוג כבוד גם בחכמת ודעת חבריהם.

בטעם מיתת תלמידי ר"ע אמרו בגמרא (יבמות ב:): - שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת ועד אנטיפרס וכולו מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה.

הוא פלא גדול, וכי יתכן שאלו קדושי עליון תלמידי חכמים שבדור, תלמידי רבי עקיבא, יהיה להם פגם בענין כל כך יסודי של כבוד הבריות. כללו הגדול של רבי עקיבא רבם - ואהבת לרעך כמוך, אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה (ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד).

ונראה, דמה שהיה דווקא בתלמידי רבי עקיבא, חסרון בענין זה שלא נהגו כבוד זה בזה, היינו שמשום רוב דביקותם בתורה, לא נהג כל אחד כבוד בתורתו של חבריו. שכל אחד עמד על דעתו ועל סברתו, ולא נתנו את הכבוד הראוי לתורת חבריהם.

היה בולט וניכר ענין זה דווקא בתלמידי רבי עקיבא, שהתחזק והאיר אז העסק ב'תורה שבעל פה' במלא תקפו. והיינו שהתלמיד חכם על ידי עמלו ויגיעתו בתורה, מבין ומשכיל בדעתו את חכמת התורה. שמשום כך היא תורה שבעל פה, שהוא עומק השגת התורה מה שאינו ניתן ליכתב אלא חכמה והשגה בשכל החכם, שהיא רק בעל פה. [וכענין דאיתא בסנהדרין (דף לה. וברש"י שם) ליבא דאינשי לא כתבי.] ומשום כך, היה כל אחד מן התלמידים מתעצם בטענותיו ובדעתו, אשר

כי ענין תורה שבעל פה הוא שנתן לנו הקב"ה חלק בתורה, שהתלמיד חכם משיג אותה, בדעתו ושכלו ותבונתו. ומכיון שבהבנה ודעות אין בני האדם משתווים, וכמאמרם - הרואה אוכלוסי ישראל אומר ברוך חכם הרזים שאין דעתם דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה¹ (ברכות נח.), ובמדרש - כשם שאין פרצופיהן דומין כך אין דעותיהן שוות (במדב"ר כא, ב). הרי בהכרח שנתן הקב"ה לכל חכם וחכם להבין לפי דעתו. והוא חלקו המיוחד לו בתורה. וכן כתב בעץ הדעת טוב' להרח"ו - לכל א' מישראל יש לו חלק בתורה כפי נשמתו. ובתניא - וכל איש ישראל יוכל לגלות תעלומות חכמה ולחדש שכל חדש הן בהלכות הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר כפי בחינת שרש נשמתו ומחוייב בדבר להשלים נשמתו (אגה"ק כו). וכך איתא מהאריז"ל לכוון בתפילת 'ותן חלקינו בתורתך', ששיג החלק שלו בתורה. והיינו בדרך לימודו המיוחד לו, כפי סוג דעתו והבנת לבו.

וכן איתא בחז"ל - ד"א הביאני המלך חדרי (שה"ש א) - כשם שיש להקב"ה חדרי חדרים בתורתו כך יש להם לתלמידי חכמים לכל אחד ואחד חדרי חדרים בתורתו (תנדב"א פ"ו)².

ועיין בגמרא - אמר ר' יוחנן י"ב תלמידים היו לו לרבי אושעיא בריבי וי"ח ימים גדלתי ביניהם ולמדתי לב כל אחד ואחד וחכמת כל אחד ואחד (עירובין גג). וברש"י - לב כל אחד ואחד כמה היה מחודד כלומר

1. עיי"ש ברש"י - חכם הרזים היודע מה שבלב כל אלו. והיינו דכשרואה אוכלוסין רבים מישראל, רואה בזה ריבוי דעות ומזה בא לידי התפעלות על ריבוי ומגוון הדעות, ומתעורר לברך את ה' על חכמתו שברא ויודע כל הדעות הללו. כי הדעת הוא מותר האדם וצלם האלוקים. אמנם זה רק באוכלוסי ישראל, אבל באוכלוסי עכו"ם אשר אין עוסקים בדעת, והמה ערלי לב, כאשר רואה אותם אין מתעורר לראות ריבוי הדעות.

2. ונראה לבאר עפי"ז מאמר חז"ל - אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבריו (ב"ב עה). כלומר שבהכרח יש לכל אחד ואחד חופה מיוחדת בפני עצמו, לפי מדרגתו והשגתו המיוחדת.

ומכיון שחלק התורה השייך לכל אחד, אינו יכול להתגלות אלא על ידו. הרי אם יתעצל מללמוד ומלהעמיק בהבנת התורה כפי כוחו ודעתו, הרי חלק זה יארש נעלם ונעדר מן העולם, ומכאן גודל האחריות והחוב בלימוד ויגיעת התורה לכל אחד, אשר מוטל על כל אחד לגלות ולהאיר חלקו המיוחד בתורה.

בכולם הכרתי מה חריפות יש מזה לזה. והיינו שלמד אצלם רבי יוחנן דרכי הלימוד שהיה שונה מאחד לאחד, לפי הלב של כל אחד.³

ודרשו (חגיגה ג): - **דברי חכמים כדרבנות וכמסמרות נטועים בעלי אסופות נתנו מרועה אחד (קהלת יב) וכו', בעלי אסופות אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה הללו מטמאין והללו מטהרין הללו אוסרין והללו מתירין הללו פוסלין והללו מכשירין, שמא יאמר אדם היאך אני למד תורה מעתה, תלמוד לומר כולם נתנו מרועה אחד, אל אחד נתנו פרנס אחד ארמן מפי אדון כל המעשים ברוך הוא, דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה אף אתה עשה אזניך כאפרכסת וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים את דברי אוסרין ואת דברי מתירין את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין. והיינו שכאשר ישמע האדם הרבה שיטות תלמידי חכמים זו שונה מזו, לא יטעה לומר שרק שיטה אחת הוא האמת המוחלט, וכל שאר השיטות אינם תורה, וממילא היאך ילמד תורה, אלא הכל ניתנו מרועה אחד, כלומר שכל השיטות אמת הם וכולם תורת ה' וא-ל אחד נתנו.**

והיינו שאמרו (עירובין ג): - **אמר רבי אבא אמר שמואל שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו יצאה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלוקים חיים. שאף על פי שלכאורה שני הדעות סותרין זה את זה, ואין יכולים להתקיים זה בצד זה. אך בעומק הדבר שניהם אמת, כי בסברות עניינים עמוקים והשגות דקים, יתכן שיהיו כמה צדדים שונים זה מזה, ויש מקום לשניהם.**

ואפילו בנבואה שהוא שמיעת דבר ה', ואינו נקבע לפי הבנת לב החכם. אך גם בזה מצינו שתלוי הדבר בסגנונו המיוחד של כל נביא. ודבר ה' מותאם לפי תכונת נפשו של הנביא. וכדאיתא בגמרא - חולדה וכו' ויאשיה גופיה היכי שביק ירמיה ומשדר

לגבה אמרי דבי רבי שילא מפני שהשנים רחמניות הן (מגילה יד). שאף שהנבואה מאת ה' היא באה, אך בזה עצמו יש לפעמים כמה צדדים בבחינת אלו ואלו דא"ח, וכל נביא ברוחו ותכונת נפשו המיוחדים לו, מעורר שיהיה הקב"ה מתנבא אליו כפי סוג דעתו והשקפתו.

את והב בסופה

כך היא דרכה של תורה, שהיא נקנית בדיבור חברים ובפלפול התלמידים, שכל אחד משיג ומבין בתורה כפי דעתו, ומתוך שאינם משתווים מתנצחים בהלכה וכל אחד משתדל לבאר את דעתו, ועל ידי זה מתלבנים ומתבררים דברי תורה בכל עומקם ודיוקם.

וכך דרשו חז"ל - **מאי את אויבים בשער, אמר רבי חייא בר אבא אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד, נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה, שנאמר את והב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה (קידושין ל).**

כלומר, שבשעת הלימוד, כאשר כל אחד מתאמץ ומתעמק להבין חכמת התורה, ומלבן את שמועתו, הרי הוא עומד על דעתו כאשר ברור לו שדרך זו היא האמת. ולכן נעשה אויב לכל מי שרוצה לומר באופן אחר, ואין זה מחמת אהבת עצמו, אלא מרוב אהבת האמת ונאמנותו לתורה, אינו סובל שיפרשו בתורה באופן מסולף, ויגידו דבר שאינו נכון. הוא זועק חמס ונעשה אויב, כי מסלפים את התורה.

אמנם בסופו של המשא ומתן, כאשר מתנהרים לו הדברים, ועומד גם על דעת חבירו ומכיר ההבדל בין דיעותיהם. הרי אף שנשאר איתן בדעתו, אך הוא מודע גם לדעת חבירו. וכבר מסכים שיש מקום גם לדעה זו. כל זמן שלא הבין סברת חבירו היה לו לאויב, שהיה נראה בעיניו עיוות וסילוף התורה. אך אינם זזים משם עד שנעשים אוהבים, כלומר עד שמתברר לכל אחד גם מה היא דעת חבירו. ואז

3. והעירני חתני הגאון ר' מאיר מינצברג שליט"א שמצינו בש"ס כאשר באים לומר שהלכה מסויימת נאמרה בשיטת חכם אחד אומרים לשון 'אליבא' שהוא אליבא דהאי תנא או אמורא. דנראה שהוא מלשון 'לב' כלומר שהוא על פי ליבא דהאי תנא. וכדמצינו כאן ששיטת כל חכם נקרא 'לב כל אחד'. וכמו שמצינו בירושלמי ששם משתמשים בלשון 'אדעתיה דרבי פלוני', שסברא זו היא לפי דעתו של אותו חכם. ומעניין לצייין, שבירושלמי הלשון הוא תמיד 'אדעתיה', מלשון דעת, ובבבלי תמיד הלשון הוא 'אליבא', מלשון לב.

נעשים אוהבים זה לזה. וגם אהבה זו נובעת מחמת חביבות התורה. כי נעשה לו לאוהב, על שהאיר עיני התורה. ולימדו עוד דרך ומהלך, שניתן לומר בהבנת ענין זה. ואף שאינו נוטש את שיטתו הנראית לו יותר בשיקול דעתו, בכל זאת הרי הראה לו עוד דרך בתורה. ונתן לו עוד מבט וגוון בהבנת הענין.

וכן היה באותה מחלוקת בית שמאי ובית הלל, שהיתה ראשית המחלוקת בהלכה בישראל. והיה דומה לישראל שתעשה התורה כשתי תורות, כי היה בדעתם שלא יתכן שיהיו שני הדרכים יחדיו. ונחלקו שלש שנים, והיו אז כשני תלמידי חכמים שנעשים אויבים זה לזה. עד שיצתה בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלוקים חיים, שאז כבר היו בבחינת 'נעשו אוהבים זה לזה'. אחרי שגילו להם שיתכן שיהיו שניהם אמת, ואכן אלו ואלו דברי אלוקים חיים. ומה שההלכה כבית הלל, אין זה משום שהוא לאמתו של דבר יותר אמת באופן מוחלט, כי לאמתו של דבר, שניהם אמת במידה שוה, אלא שזה מבט אחד על הענין, וזה מבט אחר על הענין. רק ההלכה כבית הלל מחמת שנקבע לנהוג כשיטת מבט זה, מחמת הטעמים שאמרו שם בגמרא שהם נוחין ועלובים. ומאז אותה מחלוקת בית שמאי ובית הלל, נתרבתה תורה בישראל, שיש בכל ענין כמה דעות תנאים והכל תורה והכל נכלל בדברי המשנה והש"ס. כי מה שנקבע להלכה הוא רק כלפי המעשה שיש להתנהג כן. אך לעצם ידיעת התורה, גם דעות החולקים הם תורה וחכמת ה', כמו הדעות שנקבעו להלכה.

לא נהגו כבוד מצד תוקף חכמתם

ומענין זה היה שורש הפגם של תלמידי רבי עקיבא, מכיון שמדרך קנין התורה הוא להיות תחילה אויבים זה לזה, ולעמוד כל אחד על דעתו בתוקף ועוז מרוב אהבת התורה. והרי זה מעצם לימוד התורה, לדבוק בהבנת התורה כפי דעתו אשר זה הוא האמת. ובענין דק זה של המידה הראויה, בין זה שנעשים אויבים זה לזה עד שנעשים אוהבים זה לזה. היה מקום לטעות, ועברו על המידה הראויה, ובזה היה התביעה על תלמידי רבי עקיבא.

ובודאי שלא היה הטענה עליהם, שלא נהגו

כבוד מחמת אהבת עצמם ח"ו. אלא שמרוב אהבת התורה קלקלו את השורה. מחמת שנחדש אז אור התורה של הבנת תושבע"פ, והיו דבקים בתורה ואור חכמתה. וכך משמע בדברי חז"ל במדרש - רבי עקיבא אומר שנים עשר אלפים תלמידים היו לי מגבת ועד אנטיפרס, וכולן מתו בחיי בין פסח לעצרת, ובסוף העמידו לי שבעה ואלו הן וכו', אמר להם הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה (קהלת רבה יא, ה). הרי מבואר במדרש שמה שלא נהגו כבוד, היה בענין התורה, שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה. וכאמור שמחמת רוב אהבתם ודביקותם בתורה, לא דקדקו על המידה הראויה, של נהיגת כבוד בתורתו של חבירו. ונחשב להם הדבר לעוון, לרוב מעלת מדיגתם.

ועל דרך זה ניתן לפרש הכתוב - ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום (תהילים כט). והנה עוז הוא תורה, כדאייתא - אין עוז אלא תורה (ילקו"ש תהילים כא רמז תרפב). ובגמרא על הפסוק - אחת דבר אלוקים שתיים זו שמעתי כי עוז לאלוקים (תהילים סב, יב) דרשו - אחת דבר אלוקים שתיים זו שמעתי - מקרא אחד יוצא לכמה טעמים (סנהדרין לא). כלומר שענין זה שיש בתורה ש'אחת דבר אלוקים שתיים זו שמעתי'. שכל ענין ומקרא בתורה יכולים להתפרש בכמה דרכים וטעמים. נובע משום שהתורה היא עוז לאלוקים. שזה תוקפה ועוזה של תורה, שיש בה עומק וכמה דרכים ומהלכים, שבעים פנים לתורה (במדב"ר יג, טו). ובזה אפשר לבאר - ה' עוז לעמו יתן' - שהיות שהקב"ה נתן לנו את התורה שהיא עוז, והיינו מה שהתורה נדרשת לכמה טעמים, שהוא עוזה ועוזה של התורה, על כן צריך גם כן ברכה מיוחדת של של ה' יברך את עמו בשלום'. כי מכיון שיש הרבה דרכים והבנות וכמה דעות ומהלכים, לא זו כהרי זו. וכל חכם נוקט באחד מן הדרכים, ועלול להיות ריב ומחלוקת. על כן צריך ברכה מיוחדת של שלום - ה' יברך את עמו בשלום'. ומברכה זו נובעת ההבטחה של 'את והב בסופה' שלבסוף נעשים אוהבים זה לזה, ויש שלום ביניהם.

ברכות שמים מעל ירעפו לראש משביר

מעומקא דליבא שלוחה בזה ברכת מזל טוב חמה ונרגשת
לידידנו עוז, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה
האי גברא רבה ויקירא איש חי רב פעלים
פועל גדולות ונצורות למען מפעלי תורה וחסד
מעמודי ותומכי מוסדות התורה בארה"ק

הרה"ח רבי **בן ציון שטיינברג שליט"א**

עמוד התווך של מכונינו
אשר מתמסר ללא לאות בנאמנות ובמסירות בלב ונפש
למען מכונינו מפעל חייו של רבינו זצוק"ל
לרגל השמחה השרויה במעונו
עם אירוסי בנו הבחור המופלג מבחירי ישיבת תורת ה'
הבה"ח **שניאור זלמן הי"ו**
עב"ג בשעטו"מ

יתן ה' שיזכנו הוא ומשפחתו לרוות רוב נחת דקדושה מהם ומכל צאצאיהם
וזכות התורה תעמוד להם להתברך בכל הברכות
תורה וגדולה עושר וכבוד
וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה וברכה עד בלי די

בהוקרה ובהערכה
הנהלת מכון "כתבי בן מלך"
ידידך אריה קרישבסקי

עין חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו
מתומכי מכונינו

הרה"ח ר' **אליהו לינדר שליט"א**

לרגל היכנס בנו **ישראל** לעול תומ"צ
זכות הפצת אור תורתו הבהירה
של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך
בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנה

כוס תנחומין

לבי לבי על חלליהם

בלב גשבר אנו כואבים על האסון המחריד בהסתלקותם
בגזירת שמים של האי גברא יקירא וחסידא
הרב החסיד רבי **צבי הירש פרוש** זכרונו לברכה
ורעייתו הצדקנית ע"ה

ומשגרים בזאת את תנחומינו לאחינו החשובים
מגדולי תלמידי רבינו בעל ה"בן מלך" זצוק"ל
ותומכים מסורים בפעולות המכון

הרה"ג רבי **מנדל שליט"א**
הרה"ג רבי **יצחק אייזיק שליט"א**
הרה"ג רבי **אהרן ישעיה שליט"א**
הרה"ג רבי **יעקב שליט"א**
הרה"ג רבי **שלמה זלמן שליט"א**
וכל בני המשפחה החשובים שילאו"ט

מנחם ציון ינחמם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים בכל הנחמות,
ולא ישמע עוד שבר ויגון בגבולינו, אמן

בחסות לוצקין ביטוחים

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל- 054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com